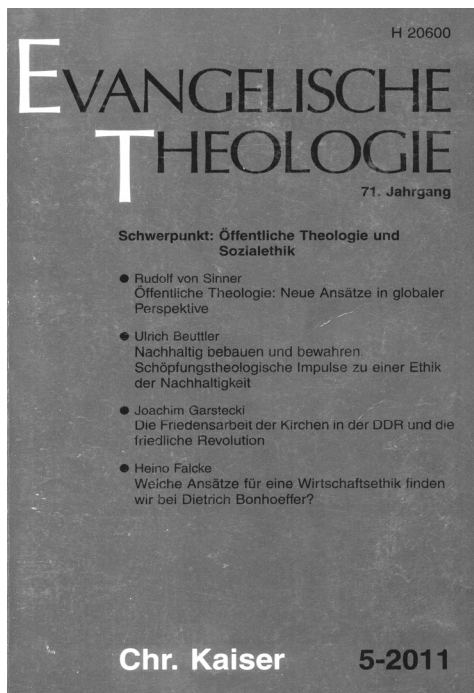

Recensio

Evangelische Theologie

71. évf., 2011/5. szám, 80 old. ISSN 0014-3502.

A folyóiratszám elejére, amelyet ezenel az „öffentliche Theologie” témájának szenteltek, Heinrich Bedford-Strohm ír bevezető gondolatokat.

Rudolf von Sinner (Sao Leopoldo): *Öffentliche Theologie: Neue Ansätze in ökumenischer Perspektive – Nyilvános teológia: új kapcsolópontok ökumenikus szemszögből.* A Brazíliában tevékenykedő etikatanár a római egyház és a püünkösdi felekezet kettős „sugárzónájá”-ban él, és ezek feszültségét érzékelve fogalmazza meg a protestáns „public theology”, közteológia vagy nyilvános teológia alapvető tételeit. Dolgozatát azokból az előadásaiból állította össze, amelyeket a berni és a göttingai egyetemen tartott 2010-ben, és a következőket szögezi le: 1. a keresztyén teológia nem lehet más,

mint nyilvános teológia, amiképpen a keresztyének istentisztelete is nyilvános jellegű; 2. a közteológia egy-egy vallásos közösséghez, jelen esetben a keresztyén egyházakhoz és csoportokhoz kapcsolódik; 3. a közteológia párbeszédet folytat, s eközben minden nemzedék előtt megfogalmazza hitvallását Jézus Krisztusról, aki Isten Fia lévén megüresítette önmagát. A közteológia felkelti a teológiai etika figyelmét a mindennapi megélhetés kérdéseire és a hit továbbadásának nehézségeire. A tanulmány felvázolja a közteológia előállításának történetét és annak kiteljesedését, amelyet az elektronikai eszközök is elősegítettek. Kendőzetlenül leírja, hogy a teológia közéleti szerepvállalása nagy bátorságot igényel, az elvek melletti kiállás pedig jókora kockázatot is rejteget.

Ulrich Beuttler (Erlangen): *Nachhaltig bebauen und bewahren. Schöpfungstheologische Impulse zu einer Ethik der Nachhaltigkeit – Tartósan művelni és őrizni. Teremtésteológiai impulzusok a fenntarthatóság etikája számára.* A szerző zsákutcának tartja a jelenkor környezetetikájának megalapozását, miután bebizonyosodott, hogy az ökológiai válság túllépte az ellenőrizhetőség határát (atom- és vegyi balesetek, erdőpusztulások, ózonlyuk stb.). Emiatt (is) kutatja annak lehetőségét, hogy a teremtés teológiája miképpen segítheti a fenntarthatóság etikájának kidolgozását. A teremtett világ megőrzésének imperatívuszát eddig filozófiai és teológiai megfontolások is gyengítették, s ezekkel szemben az erlangeni tudós teológus J. Moltmann, G. Liedtke, C. Link és H. Bedford-Strohm teremtésteológiájával vérteti fel magát.

Joachim Garstecki (Magdeburg): *Die Friedensarbeit der Kirchen in der DDR und die friedliche Revolution – Az NDK-beli egyházak és a békés forradalom. A „gyertyák és az imádság forradalma” megfogalmazás igen egyszerű képletté tenné azt a hatalmas politikai-társadalmi változást, amely a Német Demokratikus Köztársaságban ment végbe 1989-ben. Ráadásul e „képlet” nem vezethető le tudományosan, így nem tartható fenn. Viszont a történetírók jó része – „tömény érdektelenségből” – teljesen eltekint attól a szereptől, illetve hozzájárulástól, amelyet az egyházak vittek bele a változásba a kettészakított Németország keleti felében. Ez pedig a valóság megmásítása, s a jelenséget már kezdetektől fogva, azaz 1990-től nyomon lehet követni a folyamatokról szóló irodalomban. Ezért Garstecki esperes tanulmánya hézagpótlónak számít, miután mostanáig nem történt meg az egykori NDK teológiai fogantatású és kisugárzású békemunkájának feldolgozása. Pedig van bőven kutatható, miután a szocializmus körülményei között szerveződött polgári egyesületek túlnyomó többsége annak idején egyházi „ernyő” alatt működött. Méghozzá nem is akárhol, hanem két ellenséges katonai szövetség földrajzi ütközőpontján! (Cikke megírásakor J. Garstecki nem sejtette, hogy az idén tavasszal bekövetkezett németországi elnökválasztás eredménye, vagyis Joachim Gauck evangélikus lelképásztor beiktatása az NSZK elnöki tisztségére közvetett módon ugyan, de gyakorlatilag éppen az egyházak történelmi szerepének széleskörű elismerését tükrözi majd.)*

Heino Falcke (Erfurt): *Welche Ansätze für eine Wirtschaftsethik finden wir bei Dietrich Bonhoeffer? – Milyen kapcsolópontokat találunk Dietrich Bonhoeffernél a gazdasági etika számára?* A szerző rámutat a junker családból származó Bonhoeffer társadalmi érzékenységre, amelyet az amerikai földrészen, közelebbről a „négerék egyházában” szerzett tapasztalatai tovább finomítottak. Már

doktori értekezésében is helyet kapott volna éles társadalomkritikája, amelyet vezető tanára javaslatára ki is vett dolgozatából. Azonban ezt más írásaiban hasznosítja később. Viszont mégsem alkotott önálló etikát. De a *Barmeni teológiai nyilatkozatban* (1934), majd pedig akkor, amikor az oxfordi *Life and Work* konferenciára készült (1937), síkra szállt a gazdaság átpolitizálásával szemben. Egész teológiai munkásságára jellemző marad az „alulról való látás”, azaz a társadalom aljára utasított rétegek szemszögéből történő elemzés és állásfoglalás, miután a Jézus Krisztusban megjelent Istent éppen ezeknek a rétegeknek az oldalán vélte megtalálni. 1942-ben írta Bonhoeffer: „Páratlan értékű élmény marad, hogy ha a világtörténelem eseményeit egyszer lentről, a kirekesztettek, megkéseredettek, durván kezelték, hatalomnélküliek, elnyomottak és kigúnyoltak, röviden a szenvedők látószögéből tanuljuk meg szemlélni.” H. Falcke utal a *Gesellschaft für Evangelische Theologie* (Evangélikus Teológia Társasága) megalakulására (1941), amelyben a hitvalló egyház sok tagja vett részt, és ahol a kor legismertebb teológusai cserélték ki gondolataikat és meglátásaikat. Ezek a tudósok a Szentírásban gyökerező etikát követték Bonhoefferrel együtt. Azonban Dietrich Bonhoeffer Isten minden etikát megelőző igazságát és igazságosságát hangsúlyozta.

A folyóiratot két rövid írás rekeszti be, amelyek az *Ernst Wolf-díj* megalapításáról és odaítéléséről szólnak. Ernst Wolf egyháztörténész professzor volt az, aki 78 évvel ezelőtt a jelen folyóirat megszületésével bábáskodott, később ő lett – a folyóirat nyolcéves betiltása idején(!) – az ugyanilyen nevet felvett társaság fáradhatatlan elnöke (*Ernst Wolf-Preis. Nachwuchsförderpreis der Gesellschaft für Evangelische Theologie*). Munkásságára J. Moltmann, az egykori tanítvány tekint vissza (*In memoriam Ernst Wolf*).

Balogh Béla